

Sygn. akt II USK 234/21

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z wniosku M.K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 17 czerwca 2021 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 11 lutego 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 lutego 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację M. K. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 25 marca 2019 r., którym oddalono odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. z dnia 25 sierpnia 2015 r., w przedmiocie odmowy przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury, przyznania dodatku z tytułu pracy w szkodliwych warunkach oraz przeliczenia wysokości emerytury z zastosowaniem art. 52 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego analiza materiału dowodowego sprawy, połączona z zakresem zaskarżonej decyzji organu rentowego z dnia 25 sierpnia 2015 r. nie dała podstaw do skutecznego postawienia zarzutów procesowych, to jest naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., a także art. 278 k.p.c. w kontekście wniosków, jakie wyciągnął Sąd Okręgowy z dowodu z opinii biegłego ds. BHP. Wbrew

zarzutom apelacji, to nie na podstawie opinii biegłego Sąd Okręgowy rozstrzygał o prawie odwołującego się do emerytury, ale na podstawie całego materiału dowodowego (dokumentów i wyjaśnień odwołującego się) zaoferowanego w toku postępowania. Sąd Apelacyjny nie zgodził się z zarzutem, że opinia biegłego jest niejasna, powierzchowna i niepełna, albowiem została ona poprzedzona zebraniem wszystkich możliwych dokumentów w sprawie, odniósł się również do zarzutów formułowanych wobec tej opinii. Odnośnie zarzutów zawartych w uzasadnieniu apelacji, nie zaś w jej petitum, a wskazujących na ewentualne prawo odwołującego się do tzw. rekompensaty z ustawy o emeryturach pomostowych, Sąd Apelacyjny zauważył, że tego rodzaju żądanie nie zostało wcześniej wyartykułowane w żadnym z pism procesowych, choć błędnie i niepotrzebnie omówione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Precyzując zarzuty wobec decyzji organu rentowego, na żądanie Sądu Okręgowego, w piśmie procesowym z dnia 6 marca 2017 r., a następnie z dnia 11 maja 2017 r., pełnomocnik odwołującego się wnosił o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury oraz rekompensaty w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Tego rodzaju rekompensaty nie są przewidziane w ustawie emerytalnej. Sąd Apelacyjny podniósł również, że wzmiankowana w uzasadnieniu apelacji rekompensata, uregulowana w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych dotyczy wyłącznie pracowników urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a odwołujący się urodził się w dniu 22 lipca 1945 r. Nadto odwołujący się nie spełnił podstawowego warunku, jakim jest praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w wymiarze 15 lat, zaś zasady współżycia społecznego nie mają zastosowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu przepisów postępowania mającym wpływ na rozstrzygnięcie: art. 327¹ § 1 w zw. z art. 391 k.p.c., art. 378 § 1 w zw. z art. 382 k.p.c., art. 233 w zw. z art. 227 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c., a także na naruszeniu prawa materialnego: art. 32 ust. 1 w związku z art. 27 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, art. 144 tej ustawy.

W ocenie strony odwołującej przedmiotowa skarga jest oczywiście uzasadniona, ze względu na fakt niedokonania przez Sąd drugiej instancji ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy. Sąd odwoławczy ograniczając się do powielania argumentacji Sądu pierwszej instancji i wykazania nietrafności stawianych w apelacji zarzutów, nie dopełnił ciążącej na nim ustawowej powinności i nie dokonał samodzielnej jurydycznej oceny całości zgłoszonego przez odwołującego żądania. Zdaniem skarżącego Sąd drugiej instancji w żaden sposób nie ustosunkował się do podnoszonych przez stronę odwołującą w apelacji oraz piśmie stanowiącym uzupełnienie apelacji zarzutów dotyczących sprzeczności ustaleń Sądu z zebrany w sprawie materiałem dowodowym w szczególności przez błędne uznanie, iż okres pracy spełniony w (...) Zakładach Materiałów izolacyjnych nie jest okresem spełnionym w warunkach szczególnych. Sąd odwoławczy nie poświęcił również w swoich rozważaniach odpowiedniego miejsca dla weryfikacji okresów, które niejednokrotnie były rozbieżne, nie odpowiadały rzeczywistym okolicznościom. Ponadto, Sąd drugiej instancji nie przedstawił w swoim rozstrzygnięciu szczegółowego uzasadnienia podstawy własnego rozstrzygnięcia. Ograniczył się jedynie do powielenia argumentacji Sądu pierwszej instancji i wykazania nietrafności stawianych w apelacji zarzutów, tym samym nie dokonał kompleksowej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Swoje rozstrzygnięcie oparł wyłącznie na stanowisku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, rozstrzygnięciu Sadu Apelacyjnego w sprawie sygn. akt III AUa (...) i złożonych przez Organ dokumentach, pomijając wnioski dowodowe odwołującego, a mające kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Na wstępie warto wskazać, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze

skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Skarga kasacyjna jest kwalifikowanym środkiem prawnym, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a leżącymi w interesie powszechnym. Rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno służyć ochronie obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania, oraz zapewnieniu jednolitości orzecznictwa sądowego w takich sprawach, w których możliwe jest dokonanie zasadniczej wykładni przepisu prawa, mającej walor generalny i abstrakcyjny (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2009 r., II CSK 13/09, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2006 r., II CSK 126/05). W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolită i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001 nr 3, poz. 52; z dnia z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001 nr 10, poz. 156). Dla stwierdzenia, że w sprawie tak rozumiana przesłanka wystąpiła skarżący powinien był wskazać konkretne,

naruszone przez sąd przepisy, a także powinien był przytoczyć odpowiednie argumenty wyjaśniające, dlaczego te przepisy zostały, jego zdaniem, w tak ewidentny sposób naruszone (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2018 r., I CSK 42/18, LEX nr 2508120). W rozpoznawanej sprawie skarżący nie wskazał w naruszenie jakich przepisów upatruje oczywistej zasadności skargi. Należy zauważyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130; z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, LEX nr 2009500; z dnia 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15, LEX nr 2015640; z dnia 24 września 2015 r., II PK 27/15, LEX nr 2019527).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący odniósł się wyłącznie do art. 378 § 1 k.p.c., przytaczając wyrok Sądu Najwyższego, wskazujący na sposób badania przez sąd drugiej instancji sprawy rozstrzygniętej przez sąd pierwszej instancji. Zdaniem skarżącego w rozpoznawanej sprawie Sąd drugiej instancji ograniczając się do powielenia argumentacji Sądu pierwszej instancji i wykazania nietrafności stawianych w apelacji zarzutów, nie dopełnił ciężającej na nim ustawowej powinności i nie dokonał samodzielnej jurydycznej oceny całości zgłoszonego przez odwołującego żądania. Tymczasem zauważyć należy, że z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu podniesionego w apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (wyroki Sądu

Najwyższego: z dnia 5 października 2018 r., I CSK 608/17, LEX nr 2561619; z dnia 22 sierpnia 2018 r., III UK 119/17, LEX nr 2542602; z dnia 11 kwietnia 2018 r., II PK 20/17, LEX nr 2509624; z dnia 4 kwietnia 2018 r., V CSK 266/17, LEX nr 2522952; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2018 r., II PK 120/17, LEX nr 2488061; z dnia 9 grudnia 2015 r., II CSK 265/15, LEX nr 2148629). Jeśli sąd drugiej instancji przyjmuje odmienne rozstrzygnięcie niż sąd pierwszej instancji, oparte na innej podstawie faktycznej, powinien dokonać własnych stanowczych ustaleń faktycznych, jasnych i kategorycznych, które pozwalałyby na ocenę czy zmiana ta była usprawiedliwiona. W przypadku wyroku oddalającego apelację, konieczne jest wyraźne zaznaczenie, że sąd drugiej instancji podziela ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji, dokonana przez ten sąd ocenę dowodów oraz ocenę materialnoprawną roszczenia (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 listopada 2017 r., II UK 556/16, LEX nr 2434452; z dnia 15 grudnia 2011 r., II UK 106/11, LEX nr 1130389; z dnia 8 września 2015 r., I UK 431/14, LEX nr 1797085).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.